

Asia C-129/20**Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 98 artiklan 1 kohdan mukainen
ennakkoratkaisupyynnön tiivistelmä****Jättämispäivä:**

9.3.2020

Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin:Cour de cassation du Grand-Duché de Luxembourg (ylin
tuomioistuin, Luxemburg)**Ennakkoratkaisupyynnön tekemispäivä:**

27.2.2020

Kassaatiomenettelyn valittaja, alkuperäinen kantaja:

XI

Kassaatiomenettelyn vastapuoli, alkuperäinen vastaaja

Caisse pour l'avenir des enfants

1 Oikeudenkäynnin kohde ja tosiseikat

- 1 Kantaja synnytti 4.3.2012 työttömänä ollessaan kaksoset.
- 2 Tehtyään 15.9.2012 ja 1.8.2013 kaksi palvelujen tarjoamista koskevaa määräaikaista sopimusta kouluopetuksen alalla hän allekirjoitti 15.9.2014 toistaiseksi voimassa olevan sopimuksen edelleen kouluopetuksen alalla.
- 3 Hän teki 11.3.2015 hakemuksen vanhempainvapaasta 15.9.2015 lähtien.
- 4 Caisse nationale des prestations familiales (valtion perhe-etuuskassa) (josta on tullut Caisse pour l'avenir des enfants (lasten tulevaisuuskassa)) hylkäsi hänen hakemuksensa ”kokoaikaista vanhempainvapaata koskevasta korvauksesta” 19.5.2015 tekemällään päätöksellä lähinnä sillä perusteella, että hänellä ei ollut työntekijän asemaa lasten syntymähetkellä eikä vanhempainvapaan alkamista välittömästi edeltäneiden 12 kuukauden aikana.
- 5 Conseil arbitral de la sécurité sociale (sosiaaliturva-asioita käsittelevä välimiesoikeus) muutti kyseistä päätöstä 27.10.2017 antamallaan ratkaisulla, jossa

se katsoi UNICE:n, CEEP:n ja EAY:n 14.12.1995 tekemän ja 3.6.1996 annetulla neuvoston direktiivillä 96/34/EY täytäntöön pannun vanhempainlomia koskevan puitesopimuksen 1 lausekkeeseen ja 2 lausekkeen 3 kohdan b alakohtaan viitaten, että jäsenvaltion lainsäädännössä voidaan säätää vain suotuisampia eikä rajoittavampia säännöksiä, joten käsiteltävässä tapauksessa on jätettävä soveltamatta kansallisen lainsäädännön säännöstä, jossa säädetään ansiotyötä lapsen tai lasten syntymähetkellä koskevasta edellytyksestä.

- 6 Se katsoi, että ansiotyötä syntymähetkellä koskeva edellytys on ristiriidassa enintään yhden vuoden pituista työssäoloa tai palvelusaikaa koskevan vaatimuksen kanssa, koska esillä olevassa asiassa edellytys täyttyy kyseisen enimmäismäärän osalta välittömästi ennen vanhempainvapaan alkamista ja koska ansiotyötä syntymähetkellä koskeva lisäedellytys pidentäisi tätä vaadittua 12 kuukauden työssäoloa ja merkitsisi näin ollen sitä, että oikeus vanhempainvapaaseen olisi direktiivissä säädettyä suppeampi.
- 7 Conseil supérieur de la sécurité sociale (ylin sosiaaliasioiden tuomioistuin), jonka käsiteltäväksi asia saatettiin muutoksenhaussa, kumosi edellä mainitun ratkaisun 17.12.2018 antamallaan ratkaisulla.
- 8 Se katsoi, että koska XI:llä ei ollut työsopimusta kaksosten syntymähetkellä, hänellä ei ollut oikeutta vanhempainvapaaseen riippumatta mahdollisesta myöhemmästä ansiotyöstä samassa julkisen sektorin laitoksessa vähintään yhden vuoden ajan ennen haetun vapaan haluttua alkamisajankohtaa.
- 9 Sen mukaan oikeus vanhempainvapaaseen ei nimittäin voi ”syntyä uudelleen” pelkästään siitä syystä, että vanhempi, jolla ei ollut työntekijän asema syntymähetkellä, on työskennellyt vuoden ajan sen viiden vuoden ajanjakson kuluessa, jonka aikana vanhempainvapaata voidaan hakea.
- 10 Conseil supérieur de la sécurité sociale lisäsi, ettei ollut tarpeen tutkia, oliko vuoden pituista työskentelyä koskeva edellytys unionin oikeuden mukainen, koska XI:n tapauksessa oikeutta vanhempainvapaaseen ei ollut.
- 11 XI teki kyseistä ratkaisusta kassaatiovalituksen.

2. Kyseessä olevat säännökset ja määräykset

Unionin oikeus

UNICE:n, CEEP:n ja EAY:n tekemästä vanhempainlomia koskevasta puitesopimuksesta 3.6.1996 annettu neuvoston direktiivi 96/34/EY

- 12 Puitesopimuksen 1 lausekkeen, jonka otsikko on ”Tarkoitus ja soveltamisala”, sanamuoto on seuraava:

”1. Tässä sopimuksessa esitetään vähimmäismääräykset, joiden tarkoituksena on helpottaa työssä käyvien vanhempien työhön ja perheeseen liittyvien velvollisuuksien yhteensovittamista.

2. Tätä sopimusta sovelletaan kaikkiin työntekijöihin, sekä naisiin että miehiin, joilla on kussakin jäsenvaltiossa voimassa olevissa säädöksissä, työehtosopimuksissa tai käytännöissä määritelty työsopimus tai työsuhde.”

- 13 Puitesopimuksen 2 lausekkeessa, jonka otsikko on ”Vanhempainloma”, määrätään seuraavaa:

”1. Jollei 2 lausekkeen 2 kohdasta muuta johdu, työntekijöillä, niin naisilla kuin miehilläkin, on tämän sopimuksen nojalla yksilöllinen oikeus vanhempainlomaan lapsen syntymän tai lapseksi ottamisen vuoksi, jotta he voisivat huolehtia lapsesta vähintään kolmen kuukauden ajan tiettyyn ikään asti, joka voi ulottua kahdeksaan vuoteen ja jonka jäsenvaltiot ja/tai työmarkkinaosapuolet määrittelevät.

--

3. Vanhempainloman myöntämisperusteet ja sen hakemista koskevat yksityiskohtaiset säännöt määritellään jäsenvaltioiden lainsäädännössä ja/tai työehtosopimuksissa tämän sopimuksen vähimmäismääräyksiä noudattaen. Jäsenvaltiot ja/tai työmarkkinaosapuolet voivat erityisesti

--

b) pitää vanhempainloma-oikeuden vähimmäisedellytyksenä enintään vuoden työssäoloa ja/tai palvelusaikaa,

--.”

Kansallinen oikeus

Valtion virkamiehiin yleisesti sovellettavista henkilöstösäännöistä 16.4.1979 annettu laki (loi du 16 avril 1979 fixant le statut général des fonctionnaires de l'État), sellaisena kuin se on muutettuna vanhempainvapaan ja perhesyihin perustuvan vapaan käyttöön ottamisesta 12.2.1999 annetulla lailla (loi du 12 février 1999 portant création d'un congé parental et d'un congé pour raisons familiales), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna 22.12.2006 annetulla lailla

- 14 Lain 29 bis §:ssä säädetään seuraavaa:

”--

Vanhempainvapaata voi hakea henkilö (jäljempänä vanhempi) siinä tapauksessa, että

--

– hän työskentelee laillisesti Luxemburgin suurherttuakunnan alueella sijaitsevassa työpaikassa lapsen tai lasten syntymähetkellä tai adoptoitavan lapsen tai adoptoitavien lasten vastaanottohetkellä ja on työskennellyt tällä tavoin yhtäjaksoisesti vähintään 12 kuukauden ajan välittömästi ennen vanhempainvapaan alkamista, – –

– –.”

3. Asianosaisten argumentit

XI

- 15 XI moittii Conseil supérieur de la sécurité socialea ensinnäkin siitä, että tämä päätteli puitesopimuksen 1 lausekkeesta ja 2 lausekkeen 1 kohdasta, että vanhempainvapaa on varattu työntekijöille, joilla oli työntekijän asema lapsen, jonka osalta vanhempainvapaata haetaan, syntymähetkellä. XI väittää sitä vastoin, että puitesopimuksen 1 lausekkeessa ei edellytetä työntekijän asemaa lapsen syntymä- tai adoptiohetkellä.
- 16 XI moittii seuraavaksi Conseil supérieur de la sécurité socialea siitä, että tämä kieltäytyi tutkimasta sitä, onko valtion virkamiehiin yleisesti sovellettavista henkilöstösäännöistä annetun lain 29 bis § vanhempainlomaa koskevan puitesopimuksen 2 lausekkeen 3 kohdan b alakohdan, jossa määrätään enintään vuoden pituista ansiotyötä koskevasta edellytyksestä, mukainen, ja siitä, että tämä kieltäytyi soveltamasta kyseistä lauseketta. XI katsoo sen sijaan, että kyseisessä 29 bis §:ssä asetetaan vanhempainvapaan myöntämiselle kaksi edellytystä, jotka koskevat ansiotyötä lapsen syntymähetkellä ja kahdentoista kuukauden palvelusaikaa hakemuksen tekohetkellä vastoin puitesopimuksen 2 lausekkeen 3 kohdan b alakohdan, jonka mukaan kansallinen lainsäätäjä voi vaatia enintään yhden vuoden palvelusaikaa.
- 17 Hän korostaa, että 29 bis §:ssä asetetut kaksi edellytystä merkitsevät työssäoloa, joka ylittää väistämättä yhden vuoden silloin, kun – käsiteltävänä olevan tapauksen tavoin – 12 kuukauden yhtäjaksoinen laillinen työskentely (ensimmäinen edellytys) ei osu samaan ajankohtaan kuin lasten syntymä (toinen edellytys). Mainittuun 29 bis §:ään sisältyy näin ollen kumulatiivisia edellytyksiä, jotka koskevat palvelusaikaa tai työssäoloa ja jotka ylittävät 14.12.1995 tehdyn vanhempainlomaa koskevan puitesopimuksen, joka on pantu täytäntöön direktiivillä 96/34/EY, 2 lausekkeen 3 kohdan b alakohdassa tarkoitetun 12 kuukauden enimmäispalvelusaikaa tai -työssäoloa koskevan edellytyksen.
- 18 XI vaatii ennakkoratkaisukysymyksen esittämistä unionin tuomioistuimelle valtion virkamiehiin yleisesti sovellettavista henkilöstösäännöistä 16.4.1979 annetun lain, sellaisena kuin se on muutettuna, 29 bis §:n yhteensopivuudesta puitesopimuksen kanssa.

Caisse pour l'avenir de enfants

- 19 Caisse pour l'avenir des enfants väittää, että moitittu laki on unionin oikeuden mukainen. Oikeus vanhempainvapaaseen syntyy lapsen syntymän tai adoption perusteella vanhemmalle, joka on työntekijä, ja se myönnetään, jos vuoden työssäoloa koskeva vaatimus ennen vanhempainvapaan alkamista täyttyy.
- 20 Se vaatii, että kassaatioperusteet ja ennakkoratkaisukysymys hylätään sillä perusteella, että puitesopimus ei ole tulkinnanvarainen.

4. Cour de cassationin (ylin tuomioistuin) arviointi asiasta

- 21 Esiin nousee kysymys siitä, ovatko valituksessa tarkoitetut direktiivin säännökset esteenä valtion virkamiehiin yleisesti sovellettavista henkilöstösäännöistä annetun lain 29 bis §:n soveltamiselle.
- 22 Valitusperusteissa tuodaan esiin unionin oikeuden tulkintaa koskeva kysymys, joka on olennaisen tärkeä oikeusriidan ratkaisemisen kannalta, eikä unionin oikeuden asianmukainen soveltaminen ole niin ilmeistä, ettei se jätä tilaa vähäisellekään perustellulle epäilylle siitä, miten ratkaista kysymys, josta ei ole vielä annettu ennakkoratkaisua vastaavanlaisessa asiassa.
- 23 Euroopan unionin tuomioistuimelle on siis esitettävä SEUT 267 artiklan nojalla jäljempänä esitetty ennakkoratkaisukysymys.

5. Ennakkoratkaisukysymys

- 24 Cour de cassation esittää seuraavan kysymyksen:

Onko toimialaltaan yleisten työmarkkinakeskusjärjestöjen UNICE:n, CEEP:n ja EAY:n 14.12.1995 tekemän vanhempainlomaa koskevan puitesopimuksen, joka on pantu täytäntöön vanhempainlomaa koskevasta puitesopimuksesta 3.6.1996 annetulla neuvoston direktiivillä 96/34/EY (EYVL 1996, L 145, s. 4), 1 lausekkeen 1 kohtaa, 1 lausekkeen 2 kohtaa, 2 lausekkeen 1 kohtaa ja 2 lausekkeen 3 kohdan b alakohtaa tulkittava siten, että ne ovat esteenä valtion virkamiehiin yleisesti sovellettavista henkilöstösäännöistä 16.4.1979 annetun lain, sellaisena kuin se on muutettuna 22.12.2006 annetulla lailla (Mémorial, A, 2006, nro 242, s. 4838) 29 bis §:n kaltaiselle kansallisen oikeuden säännökselle, jonka mukaan vanhempainvapaan myöntäminen edellyttää kahden edellytyksen täyttymistä eli sitä, että työntekijä työskentelee laillisesti työpaikassa ja kuuluu tämän perusteella sosiaaliturvan piiriin yhtäältä vähintään 12 kuukauden yhtäjaksoisen ajanjakson ajan välittömästi ennen vanhempainvapaan alkamista ja toisaalta lapsen tai lasten syntymähetkellä tai adoptoitavan lapsen tai adoptoitavien lasten vastaanottohetkellä, kun tämän jälkimmäisen edellytyksen täyttymistä edellytetään myös siinä tapauksessa, että syntymä tai vastaanotto tapahtui yli 12 kuukautta ennen vanhempainvapaan alkamista?